

ilk ve Orta Öğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

The expectations of elementary and secondary school students for physical education classes according to their genders

Zekeriya GÖKTAŞ *- Ali Naci ARIKAN*

BAÜ
SBD
17(1)

1

ÖZ

Problem durumu

Beden Eğitimi dersiyle, bireylerin motor becerilerinin gelişimi yanında sosyal yeterliliklerinin ve olumlu benlik gelişimlerinin sağlanması amaç edinilmiştir. Öğrencilerin, beden eğitimi dersi öğretim programlarında belirlenen genel amaçlarından beklentileri ve beklentilerinin gerçekleştirme düzeylerini belirlemektir.

Araştırmanın amacı

Farklı cinsiyetteki İlköğretim ve Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitiminin amaçlarını hangi öncelik sırasıyla algıladıklarını tespit ederek, cinsiyetlere göre beden eğitimi derslerinden beklentilerini belirlemektir.

Yöntem

Çalışma, Balıkesir il merkezinde eğitim-öğretim veren farklı türdeki 5 ilköğretim ile 5 liseden basit tasadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 255 öğrenci (126 erkek, 129 kız) üzerinde yapılmıştır. Öğrencilere beden eğitimi dersinin 18 maddelik genel amaçlarını kapsayan bir anket uygulanmıştır.

Bulgular ve sonuçlar

Her iki cinsiyete ait öncelikli amaçlar belirlenmiştir. Farklı cinsiyetteki öğrencilerin, beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları konusunda verdikleri cevaplar farklılık göstermekle beraber, "beden eğitimi ve sporun sağlığa yararı kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilmek" ve dostça oynama ve yarışma, kazanıma taktir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma" amaçları ilk 5 amaç arasında gösterilmiştir.

Sosyal ve zihinsel amaçların ilköğretim ve ortaöğretim kız ve erkek öğrenciler tarafından öncelikli olarak tercih edilmesine rağmen hazırlanan resmi programda ve uygulamada fiziksel amaçların ön planda olduğu görülmektedir. Ayrıca İlköğretim ve Ortaöğretim öğrencileri arasında da amaçlardaki tercih ilişkisinde, eğitim düzeyi farklılığından kaynaklanan anlamlı değişimler söz konusudur.

Öneriler

Beden eğitimi ve spor müfredat programları, fiziksel gelişim amacının ön planda tutulduğu ve öğrencilerin günlük hayatlarına transfer edebilecekleri uygun davranış biçimleri doğrultusunda geliştirilmeli ve beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından bilinçli olarak uygulanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Cinsiyet, ilk ve orta öğretim öğrencileri, beden eğitimi dersi, beklentiler

ABSTRACT

Problem Statement

Both the motor skills development and providing the development of social competence and positive ego of the individuals has been aimed at PE courses. The expectations of the students in different genders from the general objectives defined in the curriculum of PE Courses and to determine and compare the realization levels of their expectations

Purpose

The purpose of the present study was to describe the expectations of male and female elementary and secondary school students from physical education courses.

Design/methodology/approach

The study was conducted with the method of simple random sampling on 225 students (126 male, 129 female) from 5 different elementary and 5 different high schools in downtown Balıkesir. An inventory including 18 general purposes of physical education courses was administered to the sample.

Findings and results

Results were organized according to gender. Even though there were gender differences on the ratings of the 18 items, both male and female students rated the following 5 items as least important: "the understanding of health benefits of physical education and developing free time sport activities", "fair play", "congratulating the winner", "accepting the lost", "being against cheating in sports". In addition, differences were found on the ratings between elementary and secondary school students educational levels.

Recommendation

Physical education and sport curriculum should be developed in the direction of the objectives of physical development and enabling the students to transfer proper behaviour to their daily lives, and should have these programmes applied consciously.

Key Words: gender, elementary and high school students, physical education courses, expectations.

1.GİRİŞ

Çağdaş toplumlar sosyal, kültürel ve politik başarıya götürecekt nitelikte insan gücüne ihtiyaç duymaktadırlar. Nitelikli insan gücünün sağlanması eğitim sisteminin verimli ve etkili olması ile mümkündür.

İnsan doğumundan ölümüne kadar fiziksel ve toplumsal çevresi ile etkileşim $ju, ve Q^{\wedge}$ halindedir ve bu etkileşim süreci boyunca her an çevresinin istek ve beklentilerine Öğretim uygun davranışlar geliştirir. Bireyde meydana gelen davranış değişikliklerinin bir kısmı rastlantılarla ve kendiliğinden gerçekleşir. Bir kısmı ise yetişkinler tarafından planlı ve kasıtlı olarak gerçekleştirilir. 2

Spor, çağımızın modern toplumlarında kültürel ve refah düzeylerinin bir göstergesi olarak anlam kazanan ve sosyal hayatın tüm yönlerini etkileyen önemli bir sosyal olgudur.

Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğinin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumunu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararası dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belli kurallara göre rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetlerdir. Spor, bireyin tabii çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği yetenekleri geliştiren, belli kurallar altında araçlı ve araçsız, bireysel yada toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya profesyonelce meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziki rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal,1982) . Spor, eğitime, politikaya, sanata, bütün medyaya ve uluslararası diplomatik ilişkilere bile yayılan bir sosyal olgudur. Bir katılımcı olarak ya da dolaylı yollarla sporda yer alma genelde toplumsal bir görev olarak düşünülmelidir. Bununla birlikte spor, toplumdaki öneminden dolayı sadece çalışmalarla ilgili bir konu değil aynı zamanda bir insanın kişiliğinin ve hayat süresine karşı direnme duygularının gelişiminde önemli bir etmendir (Danish, Petitpas ve Albert, 1993).

Spor, günümüz toplumunun en yaygın ve etkili sosyal kurumlarından birisidir. Sporun kitlelere yaygınlaştırılması ile toplumların gelişmişlik düzeyleri arasında önemli bir paralellik vardır. Daha açık bir ifadeyle spor, bir toplumun refah düzeyinin göstergesidir. Eğitim süreci içinde, öğrencilerin fiziksel zihinsel ve sosyal gelişimlerini destekleyici unsurları kapsayan bir takım seçilmiş aktivitelerden oluşan Fertlerin ve toplumların refahı bir bakıma beden ve ruh sağlığının tam ve sürekli olmasına bağlıdır. Beden eğitimi dersleri günümüzde, "İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim ProgramlarıT(Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1988) çerçevesinde uygulanmaktadır. Programın tamamında, hedef

kitle olarak "öğrenciler" kavramı kullanılmış, ele alınan ünitelerin kız ve erkek öğrenci aynmı yapılmaksızın bütün öğrencilere (kızlarda güreş ve futbol dalları hariç) ortak olarak uygulanması gerektiği vurgulanmıştır (MEGSB, 1988). Dolayısıyla programların hazırlanışında, beden eğitimi derslerinde, doğal olarak farklı fiziksel ve duygusal donanımlara sahip kız ve erkek öğrencilerin, farklı beklentileri olabileceği dikkate alınmamıştır (Yıldırım, Yetim ve Şenel, 1996) Çeşitli araştırmalar, kız ve erkeklerin bedensel aktivitelerden beklentilerinin, aktivitelere katılım düzeylerinin ve katıldıkları sportif aktivitelerin türleri arasında bazı farklılıkların olduğunu göstermektedir. Lapp (1993), orta öğretimde beden eğitiminin öncelikli amaçlarını, cinsiyetlere göre belirlemeye çalıştığı araştırmasında, kız öğrencilerin daha ziyade sosyal talepleri önde tuttuklarını, erkeklerin ise fiziksel amaçları daha önemli bulduklarını tespit etmiştir (Lapp,1993). Yalçınkaya vd. (1993), üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında, erkek öğrencilerin beden gücünü simgeleyen mücadele sporlarına, kızların ise daha kolay estetik sporlara ilgi duyma eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir (Yalçınkaya, Saraçaloğlu ve Varol, 1993). Yıldırım vd. (1996), lise öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında, kız öğrencilerin beden eğitimi derslerinden beklentilerinin sosyal, zihinsel, etik, estetik, ritmik ve koordinatif nitelikler üzerinde yoğunlaştığı, erkek öğrencilerin ise beden eğitiminin fiziksel gelişim amaçları ön plana çıkardıklarını ifade etmişlerdir (Yıldırım, Yetim ve Şenel, 1996). Yıldırım ve Yetim (1996), orta öğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine yaptıkları araştırmada, gerek genel gerekse gruplar arası değerlendirmelerde sosyal kapsamlı araştırmaların ilk sırada yer aldığı ve bunları fiziksel ve zihinsel nitelikleri geliştirmeye yönelik amaçları takip ettiğini ifade etmişlerdir (Yıldırım ve Yetim, 1996).

2.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, İlköğretim ve Ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretim programlarında belirlenen genel amaçları göz önüne alınarak, farklı cinsiyet grubundan öğrencilerin beden eğitimi dersinden beklentilerinin ve eğilimlerinin ne olduğunu belirlemeyi amaçlamaktadır.

3. YÖNTEM

Araştırmaya, 2003-2004 eğitim öğretim yılında, Balıkesir il merkezinde eğitim öğretim veren farklı türdeki 5 İlköğretim ve 5 Ortaöğretim okullarındaki değişik sınıflardan basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen, 125 ilköğretim ve 130 lise ve dengi okullardan olmak üzere toplam 255 öğrenci katılmıştır.

Yıldırım ve Yetim tarafından "Orta öğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma" başlıklı çalışmasında kullanılan anket formu kullanılmıştır (Yıldırım ve Yetim, 1996). Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm demografik bilgileri içermekte, ikinci bölüm ise öğrencilerin beden eğitimi

dersinden beklentilerini belirlemek amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan "İlköğretim Okulları Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları"nda belirlenen 18 genel amaç değiştirilmeden alınmıştır(Tablo 2). Araştırmaya katılan öğrencilerden, beden eğitiminin aşağıda verilen 18 genel amacından en önemli 5 amacını, anket formu üzerinde önem sırasına göre işaretlemeleri istenmiştir. Anket maddelerinin güvenilirlik analizi yapılmış, ankette yer alan 18 maddenin güvenilirlik katsayısı a:0,78 olarak bulunmuştur. Frekans tekrarı ve bunlara ilişkin yüzdeler değerlendirilerek her iki cinsiyete ait öncelikli amaçlar belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan ilköğretim ve lise dengi okullardaki öğrencilerin eğitim düzeyleri arasındaki fark ve cinsiyetler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile SPSS 10.0 istatistik paket programı ile %2 (ki kare) testi yapılmıştır.

4.BULGULAR

Tablo 1. Eğitim Düzeylerine Göre Cinsiyet Dağılımı

	İlköğretim		Ortaöğretim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	65	52.0	64	49.2	129	50.6
Erkek	60	48.0	66	50.8	126	49.4
Toplam	125	49.0	130	51.0	255	100.0

Tablo 2'ye göre, katılımcıların %51'i ortaöğretim , % 49'u ise ilköğretim düzeyinde eğitim görmektedir. İlk ve Orta öğretimdeki cinsiyet dağılımı birbirlerine yakın oranlardadır (kız; %50,6 erkek; %49,4).

Tablo 2. Önem derecesine Göre Beden Eğitimi Dersinin Amaçları

Amaç	Beden Eğitimi Dersinin Amaçları	f	%
9	Beden Eğitimi ve sporun sağlığa yararı kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme	132	51.8
15	Dostça oynama ve yarışma, kazanımı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma	130	51.0
4	Beden Eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, tavır ve alışkanlıklar edinebilme	105	41.2
6	Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme	96	37.6
2	Bütün organ ve sistemlerin seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirme	94	36.9
14	Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme	94	36.9
3	Sinir, kas eklem koordinasyonunu geliştirebilme	91	35.7
18	Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme	88	34.5
5	tyi duruş alışkanlığı edinebilme	71	27.8
13	Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma, liderlik yapabileme alışkanlığı edinebilme	66	25.9
12	İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme	65	25.5
11	Tabiatı sevmeye, temiz hava ve güneşten faydalanabilme	62	24.3
8	Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamı ve önemini kavrama törenlere katılmaya istekli olabilme	52	20.4
1	Atatürk'ün ve düşünürlerin Beden Eğitimi ve Spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme	41	16.1
10	Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme	33	12.9
7	Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinebilme ve bunları uygulamaya istekli olma	29	11.4
16	Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar edinebilme	19	7.5
17	Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme	6	2.4

Araştırmaya katılan grubun genel olarak beden eğitimi dersinin beklentileri, önem sırasıyla gösterilmiştir. "Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararı kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme" amacının öncelikli olduğu görülmektedir (% 51.8). Bunu sırasıyla "dostça oynama ve yarışma,

kazanani takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma" amacı (% 51.0), "beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, tavır ve alışkanlıklar edinebilme" (% 41.2), "ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme"(% 37,6), "bütün organ ve sistemlerin seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirme" (% 36.9) amaçları takip etmektedir.

Tablo 3. Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları ile Cinsiyet İlişkisi

	Pearson Chi-Square	Kız (n=129)			Erkek (n=126)			Toplam (n=255)	
		f	%	Öncelik Sırası	f	%	Öncelik Sırası	f	%
1	0.003	12	9.3		29	23.0		41	16.1
2	0.886	47	36.4		47	37.3		94	36.9
3	0.036	38	29.5		53	42.1	4	91	35.7
4	0.776	52	40.3	4	53	42.1	5	105	41.2
5	0.024	44	34.1		27	21.4		71	27.8
6	0.000	63	48.8	2	33	26.2		96	37.6
7	0.036	20	15.5		9	7.1		29	11.4
8	0.251	30	23.3		22	17.5		52	20.4
9	0.344	63	48.8	- 3	69	54.8	1	132	51.8
10	0.796	16	12.4		17	13.5		33	12.9
11	0.176	36	27.9		26	20.6		62	24.3
12	0.161	28	21.7		37	29.4		65	25.5
13	0.861	34	26.6		32	25.4		66	25.9
14	0.908	48	37.2	5	46	36.5		94	36.9
15	0.289	70	54.3	1	60	47.6	2	130	51.0
16	0.770	9	7.0		10	7.9		19	7.5
17	0.392	2	1.6		4	3.2		6	2.4
18	0.000	31	24.0		57	45.2	3	88	34.5

Farklı cinsiyet gruplarının, beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları konusunda verdikleri cevapların frekans, yüzdeler dağılımları ve %2 analizi öncelikli 5 amaç sıralamaları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan kız öğrenciler tarafından, "dostça oynama ve yarışma, kazanani takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma" amacının öncelik tanınan ilk amaç olarak algılandığı görülmektedir (%54.3). Buna karşılık, aynı amaç erkek öğrenciler tarafından 2. sırada gösterilmiştir (%47.6) Erkek öğrencilerde "beden eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme" amacı ilk sırada yer almaktadır (%54.8). Aynı amaç, kızlarda %48.8'lik bir oranla 3. sırada yer almaktadır. Kız öğrencilerde "ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme" amacı 2. öncelikli amaç olarak zikredilmiştir (%48.8). Erkekler de ise bu oran daha düşük ve öncelikli ilk beş amaç arasına girmemiştir (%26.2). Erkeklerde "spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme" amacı 3. sırada gösterilmiştir (%45.2). Kızlarda bu oran çok daha düşük ve öncelikli ilk beş amaç arasında gösterilmemiştir (%24.0). Kız öğrenciler tarafından en önemli beş amaç arasında 4. sırada (%40.3) gösterilen "beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, tavır ve alışkanlıklar edinebilme" amacını erkek öğrenciler 5. sırada göstermişlerdir (%42.1). Erkek öğrenciler "sinir, kas eklem koordinasyonunu

geliştirebilme" amacını 4.sırada gösterirken (%42.1), kız öğrenciler bunu önemli buldukları ilk 5 amaç arasına almamışlardır." Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme" amacı kız öğrenciler tarafından 5. önemli amaç olarak algılanırken (%37.2), bu amaç erkek öğrencilerin tercihlerinde ilk beş amaç arasına girmemiştir. Farklı cinsiyetteki öğrenciler ile beden eğitimi amaçları arasındaki tercih ilişkilerine bakıldığında, 1,3,5,6,7 ve 18 nolu amaçlarla ilgili olarak, cinsiyet farklılığından kaynaklanan anlamlı değişimler söz konusudur.

Tablo 4. Beden Eğitimi Dersinin Amaçları ile Eğitim Düzeyi İlişkisi

	Pearson Chi-Square	İlköğretim			Ortaöğretim			Toplam	
		f	%	Öncelik Sırası	f	%	Öncelik Sırası	f	%
1	0.973	20	16.0		21	16.2		41	16.1
2	0.424	43	34.4		51	39.2	4	94	36.9
3	0.024	36	28.8		55	42.3	3	91	35.7
4	0.249	56	44.8	3	49	37.7		105	41.2
5	0.241	39	31.2		32	24.6		71	27.8
6	0.073	54	43.2	4	42	32.3		96	37.6
7	0.022	20	16.0		9	6.9		29	11.4
8	0.003	35	28.0		17	13.1		52	20.4
9	0.053	57	45.6	2	75	57.7	1	132	51.8
10	0.119	12	9.6		21	16.2		33	12.9
11	0.639	32	25.6		30	23.1		62	24.3
12	0.411	29	23.2		36	27.7		65	25.5
13	0.920	32	25.6		34	26.2		66	25.9
14	0.589	44	35.2	5	50	38.5		94	36.9
15	0.945	64	51.2	1	66	50.8	2	130	51.0
16	0.421	11	8.8		8	6.2		19	7.5
17	0.961	3	2.4		3	2.3		6	2.4
18	0.106	37	29.6		51	39.2	5	88	34.5

N=255

Farklı cinsiyetteki öğrencilerin eğitim düzeylerine göre, İlköğretim ve Ortaöğretim beden eğitimi dersinin beklentilerine uygun öncelikli amaçları konusunda verdikleri **cevapların** frekans, yüzdelik dağılımları ve %2 analizi öncelikli 5 amaç **sıralamaları** **Tablo 4'te** verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan ilköğretim öğrencileri tarafından, "dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma" amacının öncelik tanınan ilk amaç olarak algılandığı görülmektedir (%51.2). Ortaöğretimdeki öğrenciler bu amacı 2. sırada öncelikli amaç olarak görmektedirler (%50.8). Buna karşılık Ortaöğretimdeki öğrencilerde ise, "beden eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme" amacı ilk sırada yer almaktadır (%57.7). Bu amaç ilköğretim öğrencileri tarafından 2. sırada zikredilmiştir (%45.6). Araştırmaya katılan İlköğretim öğrencileri 3. öncelikli amaç olarak "iyi duruş alışkanlığı kazanabilme" amacını göstermişlerdir (%44.8). Ortaöğretimde ise "sinir kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme" amacını 3. öncelikli amaç olarak belirtmişlerdir (%42.3). İlköğretim öğrencileri 4. öncelikli amaç olarak "ritm ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme" yi göstermişlerdir (%43.2). Ortaöğretimde ise "beden

eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme" amacı 4. öncelikli amaç olarak ifade edilmiştir (%39.2). İlköğretimdeki öğrenciler "kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme" amacını en önemli 5. amaç görürlerken (%35.2), Ortaöğretimdeki öğrenciler "spor araç ve tesisleri bilgisi" amacını öncelikli ilk beş amaç arasında göstermişlerdir (%39.2).

Farklı cinsiyetteki öğrencilerin eğitim düzeyi ile beden eğitimi amaçları arasındaki tercih ilişkilerine bakıldığında, 3, 7 ve 8 no'lu amaçlarla ilgili olarak, eğitim düzeyi farklılığından kaynaklanan anlamlı değişimler söz konusudur.

Tablo 5. Beden Eğitiminin Amaçları ve Cinsiyet İlişkisinin İlk ve Orta Öğretim ile İlişkisi

Amaç	Pearson Chi-Square	Cins.	İlköğretim		Ortaöğretim		Toplam			
			f	%	Öncelik sırası	f	% ^	Öncelik sırası	f	%
1	0.978	Kız	6	92		6	9.4		12	9.3
	0.936	Erkek	14	23.3		15	22.7		29	23.0
2	0.326	Kız	21	32.3		26	40.6	4	47	36.4
	0.888	Erkek	22	36.7	3	25	37.9		47	37.3
3	0.109	Kız	15	23.1		23	35.9		38	29.5
	0.126	Erkek	21	35.0		32	48.5		53	42.1
4	0.519	Kız	28	43.1	4	24	37.5	3	52	40.3
	0.318	Erkek	28	46.7	1	25	37.9		53	42.1
5	0.758	Kız	23	35.4		21	32.8		44	34.1
	0.172	Erkek	16	26.7		11	16.7		27	21.4
6	0.427	Kız	34	52.3	2	29	45.3	3	63	48.8
	0.082	Erkek	20	33.3		13	19.7		33	26.2
7	0.155	Kız	13	20.0		7	10.9		20	15.5
	0.060	Erkek	7	11.7		2	3.0		9	7.1
8	0.004	Kız	22	33.8		8	12.5		30	23.3
	0.236	Erkek	13	21.7		9	13.6		22	17.5
9	0.334	Kız	29	44.6	3	34	53.1	1	63	48.8
	0.082	Erkek	28	46.7	1	41	62.1	1	69	54.8
10	0.102	Kız	5	7.7		11	17.2		16	12.4
	0.567	Erkek	7	11.7		10	15.2		17	13.5
11	0.956	Kız	18	27.7		18	28.1		36	27.9
	0.475	Erkek	14	23.3		12	18.2		26	20.6
12	0.368	Kız	12	18.5		16	25.0		28	21.7
	0.808	Erkek	17	28.3		20	30.3		37	29.4
13	0.455	Kız	19	29.2		15	23.4		34	26.6
	0.359	Erkek	13	21.7		19	28.8		32	25.4
14	0.946	Kız	24	36.9	5	24	37.5		48	37.2
	0.480	Erkek	20	33.3		26	39.4	5	46	36.5
15	0.188	Kız	39	60.0	1	31	48.4	2	70	54.3
	0.202	Erkek	25	41.7	2	35	53.0	2	60	47.6
16	0.712	Kız	4	6.2		5	7.8		9	7.0
	0.140	Erkek	7	11.7		3	4.5		10	7.9
17	0.157	Kız	2	3.1		-	-		2	1.6
	0.357	Erkek	1	1.7		3	4.5		4	3.2
18	0.006	Kız	9	13.8		22	34.4		31	24.0
	0.759	Erkek	28	46.7	1	29	43.9	4	57	45.2

Farklı cinsiyetteki İlköğretim ve Orta öğretim öğrencilerinin beden eğitiminin amaçları konusunda verdikleri cevapların frekans, yüzdelik dağılımları ve %2 analizi öncelikli 5 amaçları tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde çalışmaya katılan ilköğretim kız öğrenciler tarafından, "dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma" amacının öncelik tanınan ilk amaç olarak algılandığı görülmektedir (%60.0). Erkek öğrenciler ise bu amacı ilk beş amaç arasında 4. sırada göstermişlerdir (%41.7). Erkek öğrenciler "Spor araç ve

tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme", "Beden Eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, tavır ve alışkanlıklar edinebilme", "Beden Eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme" amaçlarını en önemli ilk 5 amaç arasında ilk sıralarda belirtmişlerdir (%46.7). Kız öğrenciler "ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme" amacını 2. öncelikli amaç olarak belirtirken (%52.3), bu amaç erkek öğrencilerin tercihlerinde ilk 5 amaç arasına girmemiştir. "Beden Eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme" amacı kız öğrenciler tarafından 3. öncelikli amaç olarak (%44.6), "Beden Eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, tavır ve alışkanlıklar edinebilme" amacı da 4. sırada (%43.1) görülmektedir. İlköğretimdeki erkek öğrenciler "Bütün organ ve sistemlerin seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirme" amacını öncelikli 5. amaç olarak zikretmişlerdir (%36.7). Kız öğrenciler "kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme" amacını en önemli 5. amaç olarak algılamaktadır (%36.9). İlköğretim kız ve erkek öğrencilerinin ilk 5 amaçları açısından konuya bakıldığında sadece "spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme" amacı arasında anlamlı bir fark söz konusudur. Bu amacı erkek öğrenciler %46.7 lik oranla ilk sırada algıladıkları, kız öğrenciler %13.8 lik oranla öncelikli ilk beş amaç arasında görmemektedirler.

Orta öğretim düzeyinde beden eğitimi dersinin amaçlarının karşılaştırması incelendiğinde, kız ve erkek öğrenciler "Beden Eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme" amaçlarını en önemli ilk 5 amaç arasında ilk sıralarda belirtmişlerdir (%62.1, %53.1). "dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma" amacını kız ve erkek öğrenciler öncelik tanınan 2. amaç olarak algılandığı görülmektedir (%48.4, %53.0). kızlar "ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme" amacını 3. öncelikli amaç olarak belirtirken (%45.3), bu amaç erkek öğrencilerin tercihlerinde ilk beş amaç arasına girmemiştir. "sinir kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme" amacını erkek öğrenciler, 3. öncelikli amaç olarak belirtmişlerdir (%48.5). "Bütün organ ve sistemlerin seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirme" amacını kız öğrenciler öncelikli 4. amaç (%40.0), Erkek öğrenciler, "spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme" amacını 4. en önemli amaç olarak algılamaktadır (%43.9). "Beden Eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, tavır ve alışkanlıklar edinebilme" ve "kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme" ye yönelik amaçları, kız öğrenciler en önemli 5. amaç olarak görmektedir (%37.5). "kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme" amacı erkek öğrenciler tarafından öncelikli ilk 5 amaç arasında 5. sırada gösterilmiştir (%39.4).

t» Q_{rt}
Öğretim
ğ

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

B AÜ
SBD
11/10/07
o

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, kız öğrencilerin dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabul etme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme amacını öncelikli ilk amaç olarak gösterirken erkek öğrenciler bu amacı öncelikli ikinci amaç olarak belirtmişlerdir. Buna karşın erkek öğrenciler "beden eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarının spor faaliyetleri ile değerlendirmeyi istekli olabilme" amacını öncelikli ilk amaç olarak belirtmişlerdir. Kızlar ise bu amacı üçüncü öncelikli önemli amaç olarak göstermişlerdir. Bu bulgular Yıldırım ve ark (1996) Liselerdeki öğrenciler üzerinde yaptıkları araştırmayla paralellik göstermektedir. (Yıldırım, Yetim ve Şenel, 1996). Yine Yıldırım ve Yetim (1996) orta öğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine yaptıkları araştırma ile örtüşmektedir (Yıldırım, Yetim, 1996). Sally A White Joan L Duda ve Michael R Keller (1998), sporu amaç edinilenler ile spora ilgi duyan genç katılımcılar üzerine yaptıkları araştırmada erkeklerin sporun amacını, yüksek sosyal statü ve popüleriteyi yükselttiğini, kişinin kazanma arzusunun ve yarışmacı ruhu kazandırdığını belirtmişlerdir (Sally vd. 1998). Bu iki amaç da eğitim düzeyleri açısından değerlendirildiğinde, ilköğretim ve liseli öğrenciler tarafından en önemli amaçlar olarak ilk sıralarda belirtmeleri toplumsal bir beklenti olarak değerlendirilebilir.

İlköğretim kız öğrencilerin öncelikli ikinci sırada, ortaöğretim kız öğrencilerinin ise üçüncü sırada algıladıkları "ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme" amacını erkek öğrenciler öncelikli ilk beş amaç arasında görmemektedirler. Bu olgu kız öğrencilerin denge ve zarafeti, estetiğe daha çok yönelimi olduğunu göstermektedir. 15-18 yaş grubu liseli kız öğrencilerin, dış görünüşüne kuvvetli bir ilgi duyma denge ve zarafeti aynı yaş grubundaki erkek öğrencilerin ise fiziki güç ve yarışmacı bir zihniyeti vurgulayan karakteristik özelliklere sahip oldukları yönündeki tespitleriyle paralellik göstermektedir ((Willgoose, 1984). Ayrıca Yıldırım vd. (1996), farklı cinsiyetteki liseli öğrencilerin beden eğitimi dersinden beklentileri üzerinde yaptıkları araştırmadaki sonuçlar ile paralellik arz etmektedir. İlköğretim kız ve erkek öğrenciler tarafından, "dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma", "Beden Eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarının spor faaliyetleriyle değerlendirmeyi istekli olabilme", "Beden Eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, tavır ve alışkanlıklar edinebilme" amaçlarını en önemli ilk 5 amaç arasında ilk sıralarda belirtmişlerdir. Kız öğrenciler "ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme" amacını 2. öncelikli amaç olarak belirtirken, bu amaç erkek öğrencilerin tercihlerinde ilk amaç arasına girmemiştir. İlköğretim kız ve erkek öğrencilerinin ilk 5 amaçları bakıldığında sadece "spor araç ve tesisleri hakkında bilgi

sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme"amacı arasında anlamlı bir fark söz konusudur. Bu amacı erkek öğrenciler %46.7 lik oranla ilk sırada algılandıkça, kız öğrenciler % 13.8 lik oranla öncelikli ilk beş amaç arasında görmemektedirler Orta öğretim düzeyinde beden eğitimi dersinin amaçlarının karşılaştırması incelendiğinde, kız ve erkek öğrenciler "Beden Eğitimi ve sporun sağlığa yararını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme", "dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlık karşısında olma", " sinir kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme" , "Bütün organ ve sistemlerin seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirme"amacını kız ve erkek öğrenciler en önemli ilk 5 amaç arasında ilk sıralarda belirtmişlerdir.

Kızlar "ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabileme" amacını 3. öncelikli amaç olarak belirtirken , bu amaç erkek öğrencilerin tercihlerinde ilk beş amaç arasına girmemiştir. Erkek öğrenciler," spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme" amacını en önemli 5 amaç arasında görürlerken kız öğrenciler ilk 5 amaçlar arasında görmemektedirler.

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, sosyal ve zihinsel amaçların ilköğretim ve ortaöğretim kız ve erkek öğrenciler tarafından öncelikli olarak tercih edilmesine rağmen hazırlanan resmi programda ve uygulamada fiziksel amaçların ön planda olduğu görülmektedir.

Beden eğitimi ve spor müfredat programaları, fiziksel gelişim amacının ön planda tutulduğu ve öğrencilerin günlük hayatlarına transfer edebilecekleri uygun davranış biçimleri doğrultusunda geliştirilmeli ve beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından bilinçli olarak uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

Danish, S.,Petitpas, J. ve Albert, J.(1993). Life development intervention for athletes; life skills through *Sport.Counseling Psychologist*, 21 (3), 352-385

Erkal, M. (1982). Sosyolojik açıdan spor. İstanbul: Filiz **Kitabevi**.

Lapp, V.(1993). Pupil objectives in high school physical education. *Research quarterly*,4,156-167.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı.(1988). *İlköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi öğretim programı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Sally, A., Duda, J. ve Keller, M.R.(1998). The relationship between goal orientation and perceived purposes of sport among youth sport participants. *Journal of Sport Behavior*, 21 (4), 474-483.

Yalçınkaya, M., Saraçaloğlu, A.S. ve Varol, S.R.(1993). Üniversite öğrencilerinin spora ilişkin görüşleri ve beklentileri. *Spor bilimleri dergisi*, 4 (2), 12-26.

Yıldıran, İ. ve Yetim, A.(1996). Ortaöğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma. Gazi Üniversitesi, *Beden Eğitimi ve Spor*

Bilimleri Dergisi, 1 (3), 36-43.

Yıldıran, İ., Yetim, A. ve Şenel, O.(1996). Farklı cinsiyetteki lise öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri. *Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 52-57.

Wilgosse, C.E.(1984). *77*e cirruculum in physical education*. New Jersey: Prentice-Hall.

pjj
BD
f^n
^ ;
11

Yard. Doç. Dr. Zekeriya GÖKTAŞ

1967 yılında Manisa ilinin Akhisar ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Akhisar ilçesinde tamamladı. 1987 yılında Gazi Üniversitesi Beden eğitimi ve Spor Bölümüne girdi. 1994 yılında Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisansım, 2001 yılında aynı enstitüde Doktora öğrenimini tamamladı. 1995-2002 yılları arasında Çanakkale on sekiz Mart Üniversitesinde öğretim elemanı olarak çalıştı.

2002 yılında Yrd.Doç.Dr. olarak Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda göreve başladı. 2002-2007 yılları arasında Yüksekokul Müdür yardımcılığı görevinde bulundu. Halen aynı kurumda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölüm başkanlığı görevini sürdürmektedir. Akademik araştırma alanı; "**Sporda Psiko-Sosyal Alanlar**"dır.

Yard. Doç. Dr. AHNaci ARIKAN

1964 yılında Burdur ilinin Tefenni ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Tefenni'de tamamladı. 1986 yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde lisans öğrenimine başladı. 1990 yılında mezun oldu. 1990 yılında Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programına başladı. 1991 -1994 yılları arasında Üsküdar Fatih Ortaokulu'nda Beden Eğitimi Öğretmenliği yaptı.

"Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılması Açısından Öncelikli Spor Dallarının Tespiti ve Tesis Politikası Burdur İli Uygulaması" konulu teziyle yüksek lisans çalışmasını 1993 yılında tamamladı.

1994 yılında S.D.Ü. Burdur Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı.

1995 yılında Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda doktora programına başladı. "Farklı Branşlardaki Spor Seyircilerinin Sosyo-Kültürel Profili ve İzleyicilik Durumları Üzerine Bir Araştırma" konulu teziyle doktora çalışmasını 2000 yılında tamamladı. 2002 yılından itibaren Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Spor Yöneticiliği Bölüm Başkanı olarak göreve başlamış olup halen bu görevi sürdürmektedir. Akademik araştırma alanı; "Sporda Psiko-Sosyal Alanlar"dır.